

اظهار داری‌های مقامات دولتی ابزاری برای پیشگیری از فساد (اروپای شرقی و آسیای مرکزی)

ترجمه شده توسط:

سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD)

مترجم:

غلامحسین همایونی

مرکز مطالعات و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد

زمستان ۱۳۹۵

عنوان و نام پدیدآور : اظهار دارایی مقامات دولتی ابزاری برای پیشگیری از فساد (اروپای شرقی و آسیای مرکزی) / تهیه شده توسط سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD)؛ مترجم غلامحسین همایونی؛ [به سفارش] مرکز مطالعات و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد.

مشخصات نشر : تهران : نشر علوم اجتماعی، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری: ۲۸۶ ص

شابک : 978-600-97221-1-2

وضعیت و سبب نویسی : فساد
یادداشت : عنوان اصلی: Asset declarations for public officials: a tool to prevent corruption
عنوان در : مبارزه با فساد در کشورهای اروپای شرقی و آسیای مرکزی...
موضوع : افشای اطلاعات مالی - اروپای شرقی
موضوع : Financial disclosure - Europe Eastern
موضوع : افشای اطلاعات مالی - آسیای مرکزی
موضوع : Financial disclosure - Asia, Central
موضوع : فساد سیاسی - اروپای شرقی - پیشگیری
موضوع : Political corruption - Europe, Eastern - Prevention
موضوع : فساد سیاسی - آسیای مرکزی - پیشگیری
موضوع : Political corruption - Asia, Central - Prevention
شناسه افزوده : همایونی، غلامحسین، ۱۳۲۸ - مترجم
شناسه افزوده : سازمان بازرسی کل کشور، مرکز مطالعات و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد
شناسه افزوده : سازمان همکاری و توسعه اقتصادی
شناسه افزوده : Organization for Economic Cooperation and Development
رده بندی کنگره : ۳۱۲۲/۷-م ۱۳۹۵
رده بندی دیویی : ۶۵۸/۱۵
شماره کتابشناسی ملی : ۲۵۵۷۹۱۲

اظهار دارایی‌های مقامات دولتی ابزاری برای پیشگیری از فساد (اروپای شرقی و آسیای مرکزی)

- ♦ مترجم: غلامحسین همایونی
- ♦ صفحه آرا: سید مهدی تقوی
- ♦ شمارگان: ۳۰۰ نسخه
- ♦ چاپ اول: ۱۳۹۵
- ♦ قیمت: ۱۲۰۰۰۰ ریال

مرکز مطالعات و پژوهش‌های سلامت اداری و مبارزه با فساد
تهران - خیابان طالقانی، تقاطع سپهبد قرنی، سازمان بازرسی کل کشور
نشانی نشر: تهران، میدان انقلاب، ابتدای جمالزاده جنوبی، کوچه دانشور، پلاک ۵،
واحد ۵، تلفن: ۴-۶۶۹۰۳۰۴۳

کلیه حقوق مادی و معنوی اثر متعلق به سازمان بازرسی کل کشور می‌باشد.
هرگونه انتشار مطالب آن بدون کسب اجازه از این سازمان، غیرمجاز است.

فهرست مطالب

۱۱	سخن مترجم
۱۳	مقدمه
۱۴	اهداف و ضوابط
۱۵	روش‌شناسی پژوهش

بخش یک

اصول سیاست‌گذاری و توصیه‌هایی برای اعلام‌دارایی‌های مسئولان دولتی

۲۱	چرا باید سیستم‌های اعلام‌دارایی را به کار گرفت
۲۲	کدام چارچوب قانونی باید انتخاب شود
۲۳	یک قانون برای تمام مسئولان یا قوانین متعدد برای دسته‌بندی‌های متعدد؟
۲۴	چه نهادی مسئول است؟
۲۶	چه کسی باید مکلف به اعلام‌دارایی‌ها شود؟
۲۷	چه اطلاعاتی باید اعلام شود؟
۲۷	چگونه اظهارنامه‌های اعلام‌دارایی باید جمع‌آوری شوند؟
۲۸	چگونه اعلام‌دارایی‌ها باید راستی‌آزمایی شوند؟
۲۹	برای نظام‌های اعلام‌دارایی به چه ضمانت‌های اجرایی نیاز است؟
۳۰	چه اطلاعاتی باید در دسترس عموم مردم و سایر نهادهای دولتی قرار گیرد؟
۳۱	چگونه باید سیستم اعلام‌دارایی را ارزیابی کرد؟

بخش دو

تحلیل روش‌های موجود اعلام‌دارایی‌ها

۳۵	فصل ۱: پیشینه‌ی تاریخی و استانداردهای بین‌المللی
۴۴	نکته‌ها
۴۴	فهرست کتاب‌ها

فصل ۲: اهداف سیستم‌های اعلام دارایی	۴۷
نکته‌ها	۵۷
فهرست کتاب‌ها	۵۷
فصل ۳: مبنای قانونی و ترتیبات سازمانی	۵۹
۱-۳- مبنای قانونی	۶۱
مقررات کلی	۶۲
مقررات ویژه	۶۳
مقررات جداگانه برای هر یک از قوا و نهادها	۶۳
۲-۳- ترتیبات سازمانی	۶۵
۳-۳- سیستم‌های یکپارچه در برابر سیستم‌های جدا برای قوای مراجع دولتی	۷۱
۳-۴- اعلام دارایی‌ها و واحد در مقابل اعلام دارایی‌های چندگانه	۷۳
۳-۵- حفاظت از نهاد کنترل سیستم‌های اعلام دارایی‌ها در برابر اعمال نفوذ ناروا	۷۵
۳-۶- مداخله‌ی اداره مالیات در ثروت	۷۸
۳-۷- تغییر و ثبات در سیستم‌ها	۸۱
نکته‌ها	۸۵
فهرست کتاب‌ها	۸۷
فصل ۴: مشمولان سیستم‌های اعلام دارایی‌ها	۸۹
۴-۱- انواع مقامات دولتی تحت پوشش	۹۱
۴-۲- افراد دیگر	۱۰۱
۴-۳- تمایز میان مقامات سیاسی و تخصصی	۱۰۳
یادداشت‌ها	۱۰۹
فهرست کتاب‌ها	۱۱۱
فصل ۵: دایره شمول و محتوای اعلام دارایی‌ها	۱۱۳
۵-۱- درآمد	۱۱۵
۵-۲- اموال	۱۱۷
۵-۳- هدایا	۱۱۹
۵-۴- مخارج	۱۲۰
۵-۵- منافع نقدی و غیر نقدی	۱۲۱
۵-۶- شناسایی همسران، خویشاوندان و دیگر افراد مرتبط	۱۲۲

۱۲۴	یادداشت‌ها
۱۲۴	فهرست کتاب‌ها
۱۲۷	فصل ۶: پردازش اظهارنامه‌های اعلام دارایی‌ها
۱۲۹	۶-۱- چه زمانی فرم‌ها تحویل داده می‌شوند؟
۱۳۲	۶-۲- فرم‌ها
۱۳۴	۶-۳- جمع‌آوری
۱۳۶	راستی‌آزمایی
۱۴۷	۶-۴- بازرسی
۱۴۹	نکته‌ها
۱۵۰	فهرست کتاب‌ها
۱۵۳	فصل ۷: مسئولیت و مجازات
۱۵۵	۷-۱- تخلفات تعریف شده
۱۵۶	۷-۲- مشخصات مجازات
۱۶۰	۷-۳- شیوه‌ی کاربرد
۱۶۴	یادداشت‌ها
۱۶۵	فهرست کتاب‌ها
۱۶۷	فصل ۸: افشای عمومی
۱۶۹	۸-۱- مقیاس افشا
۱۷۲	۸-۲- شرایط افشا
۱۷۵	۸-۳- قالب افشای عمومی
۱۷۵	۸-۴- آرایه‌ی اطلاعات به سایر مقامات و سازمان‌های دولتی
۱۷۷	۸-۵- حفاظت از اطلاعات مربوط به مقامات دولتی
۱۷۹	یادداشت‌ها
۱۸۱	فهرست کتاب‌ها
۱۸۳	فصل ۹: ارزیابی سیستم اعلام دارایی
۱۸۵	۹-۱- هزینه
۱۸۹	۹-۲- اثربخشی
۲۰۰	۹-۳- روندهای اصلاحی
۲۰۷	فهرست کتاب‌ها

مطالعات موردی اعلام دارایی‌ها

- فصل ۱۰: اعلام دارایی‌ها در لیتوانی ----- ۲۱۱
- بستر مطالعه ----- ۲۱۳
- مبانی قانونی و تمهیدات نهادی ----- ۲۱۴
- مشمولین سیستم‌های اعلام دارایی‌ها ----- ۲۱۵
- اعلام منافذ شخصی ----- ۲۱۶
- اعلام درآمدها و درآمدها ----- ۲۱۷
- دایره و محتوی اعلام دارایی‌ها ----- ۲۱۷
- پردازش اعلام دارایی‌ها ----- ۲۱۹
- مجازات‌ها ----- ۲۲۱
- افشای عمومی ----- ۲۲۱
- ارزیابی سیستم‌های اعلام دارایی ----- ۲۲۳
- فصل ۱۱: اعلام دارایی‌ها در رومانی ----- ۲۲۵
- بستر مطالعه ----- ۲۲۷
- نهادسازی ----- ۲۲۹
- چه کسانی دارایی‌های خود را اعلام می‌کنند؟ ----- ۲۳۴
- چه چیزی اعلام شده است و چگونه؟ ----- ۲۳۶
- راستی‌آزمایی و مجازات‌ها ----- ۲۳۷
- آخرین پیشرفت‌ها ----- ۲۴۱
- یادداشت‌ها ----- ۲۴۵
- پیوست ۱۱-الف: اعلام دارایی‌ها در رومانی ----- ۲۴۷
- الف) املاک ----- ۲۴۷
- ب) دارایی‌های منقول ----- ۲۴۸
- ج) دارایی‌های منقول با ارزش بیش از ۳ هزار یورو و املاک واگذار شده طی ۱۲ ماه گذشته ----- ۲۴۹
- د) دارایی‌های مالی ----- ۲۴۹
- ه) دیون ----- ۲۵۰
- پیوست ۱۱-الف: اعلام منافع در رومانی ----- ۲۵۳

۲۵۵	فصل ۱۲: اعلام دارایی‌ها در اسپانیا
۲۵۷	بستر مطالعه
۲۵۸	تمهیدات نهادی
۲۵۹	چه کسی دارایی‌های خود را اعلام می‌کند؟
۲۶۱	چه چیزی اعلام می‌شود و چگونه؟
۲۶۳	فرایند راستی‌آزمایی و مجازات‌ها
۲۶۵	حوزه‌های توسعه‌ی آتی
۲۶۷	فصل ۱۳: اعلام دارایی‌ها در اوکراین
۲۶۹	بستر مطالعه
۲۷۰	مبانی قانونی رستم‌های مالی
۲۷۲	مشمولین سیستم‌های اعلام دارایی
۲۷۳	دایره و محتوای اعلام دارایی‌ها
۲۷۴	پردازش اعلام دارایی‌ها
۲۷۶	مجازات‌ها
۲۷۶	افشای عمومی
۲۷۷	ارزیابی سیستم اعلام دارایی
۲۷۹	اظهارنامه
۲۸۳	یادداشت‌ها
۲۸۵	سازمان همکاری و توسعه‌ی اقتصادی

سخن مترجم

یکی از ابتکارات سازمان ملل در مبارزه با فساد مالی کارکنان دولت، نظارت بر اموال و دارایی‌های مقامات و مسئولین دولتی و جرم‌انگاری افزایش غیرقابل توجیه و نامشروع ثروت است که به‌نظر، یکی از مهم‌ترین و اثربخش‌ترین ابزارها برای مقابله با فساد مالی کارکنان دولت است. سازمان ملل متحد در ماده ۲۰ و بند پنجم ماده ۵۲ کنوانسیون ملل متحد برای مبارزه با فساد مالی (کنوانسیون مریانا)، از دولت‌های عضو خواسته است تا تحصیل غیرقانونی ثروت یعنی افزایش چشمگیر دارایی‌های یک مقام دولتی را جرم کیفری تلقی نمایند. کنوانسیون همچنین، ایجاد نظام‌های مؤثر افشای مالی را در رابطه با مقامات دولتی خاص و اعمال مجازات مناسب به خاطر عدم رعایت آن را خواستار شده است.

برخی از دولت‌ها سعی کردند با تمرکز نمودن سیستم نظارت بر اموال و دارایی مقامات و مسئولین در قانون اساسی یا اسناد قانونی دیگر انواع از بروز فساد مالی گردند. به‌عنوان مثال قانون اساسی ترکیه افرادی که وارد خدمت عمومی می‌شوند و آن‌هایی که در نهادهای تقنینی و اجرایی دولت به خدمت مشغول هستند را موظف به اعلام وضعیت مالی خود می‌کند. همچنین در سال ۱۹۷۸، ایالات متحده آمریکا، «قانون اخلاق در حکومت»^۱ را تصویب رساند. قانون مزبور، مقامات عالی‌رتبه حکومتی در هر سه قوه دولت فدرال را مکلف به افشای وضعیت مالی خود می‌نماید. علاوه بر این در سنگاپور نیز کارکنان دولت مکلف گردیده‌اند که هر سال دارایی‌های خود را اعلام کنند.

کتاب حاضر، توسط سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD)^۲ تهیه گردیده است. لازم به ذکر است سازمان مذکور تشکیلی از مهم‌ترین و ثروتمندترین کشورهای جهان است که حجم بالایی از اقتصاد و تجارت جهانی را به خود اختصاص داده‌اند. گزارش‌ها و آمارهای این سازمان از جمله منابع تحلیلی و آماری در جهان می‌باشد و دلیل آن نیروی انسانی حرفه‌ای سازمان مذکور است، به‌نحوی که از ۲۳۰۰ نفر کارمند این سازمان، ۷۰۰ نفر از دانشمندان علوم اقتصادی، حقوقی،

سیاسی و اجتماعی می‌باشند.

در این کتاب تلاش گردیده است به سؤالات زیر پاسخ داده شود:

۱. برای اظهار داری‌ها چه چارچوب‌های قانونی باید رعایت گردد؟
 ۲. آیا قانون اظهار داری‌ها باید برای تمامی دستگاه‌های دولتی یک کشور یکسان تعریف گردد و یا این که لازم است برای هر سازمان و دستگاه، قانون خاص تصویب گردد؟
 ۳. کدام نهاد باید در مقابل اجرای قانون پاسخ‌گو باشد؟
 ۴. چه افراد و اشخاصی باید الزام به افشای داری‌های خود داشته باشند؟
 ۵. چه مجازاتی باید برای افرادی که داری خود را افشا و اظهار نمی‌نمایند، در نظر گرفته شود؟
 ۶. چگونه باید سیستم اظهار داری‌ها مورد ارزیابی قرار گیرد؟
- در کتاب حاضر، تحلیلی ساختاریافته از اقدامات صورت گرفته در زمینه «اظهار داری‌ها» در اروپای شرقی و آسیای مرکزی و برخی از کشورهای عضو OECD در اروپای غربی و آمریکای شمالی (کشورهای لیتوانی، رومانی، اکراین و اسلواکی) ارائه گردیده است. پیشنهادها و یافته‌های این کتاب می‌تواند برای نهادهای نظارتی و ضد فساد در سطح کشور از جمله سازمان بازرسی کل کشور، به عنوان مهم‌ترین سازمان مبارزه کننده با فساد مالی مفید واقع گردیده و از یافته‌های آن در زمینه ارائه پیشنهادها مناسب برای قانون گذاری و ایجاد سیستم گزارشات بخش اعلام اموال مسئولین و کارکنان دولتی، در کشور بهره‌برداری نماید.
- مترجم مراتب تشکر و قدردانی خود را از حمایت‌های تمامی آنانی که با همکاری‌ها و تلاش‌های خود امکان ترجمه و نشر این اثر را فراهم آوردند، ابراز می‌نماید.

غلامحسین همایونی

مقدمه

فساد یک تهدید کلیدی و مهم برای حکمرانی خوب، فرایندهای دموکراتیک و رقابت بازرگانی منصفانه است. مبارزه با فساد و ارتقای حکمرانی خوب در بخش عمومی، از مهم‌ترین اولویت‌های سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه (OECD)^۱ می‌باشد.

در ارتباط با فساد و حکمرانی خوب، سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه، یک رویکرد بین بخشی^۲ اتخاذ نموده است که دربردارنده مبارزه با رشوه کارگزاران خارجی بخش عمومی، مبارزه با فساد در سیاست‌های مالی، حکمرانی بخش‌های عمومی و خصوصی و کمک‌های توسعه‌ای و اعتبار صادراتی است.

OECD یک سازمان پیشرو در زمینه‌های اتخاذ و ارتقای استانداردهای ضد فساد و اصول حکمرانی خوب می‌باشد. این سازمان از طریق اقدامات خود از طریق بررسی و مقایسه اقدامات کشورهای شبیه به هم، نظارت بر کشورهای عضو و همچنین فراهم آوردن ابزارهای سیاستگذاری به‌وسیله تجزیه و تحلیل و ارائه پیشنهادها، اطمینان حاصل می‌نماید.

همچنین، این سازمان به کشورهای غیر عضو از طریق ابتکاراتی برای تقویت شفافیت داخلی ضد فساد و حکمرانی خوب به‌وسیله گسترش تبادل تجربیات و تحلیل‌ها، از طریق برنامه‌های منطقه‌ای کمک می‌کند.

«شبکه‌ی ضدفساد کشورهای اروپای شرقی و آسیای مرکزی» (ACN)^۳ یکی از این برنامه‌های ضد فساد منطقه‌ای می‌باشد. طی دهه گذشته، ACN مهم‌ترین وسیله برای تبادل تجربیات بین کشورهای عضو OECD و ارتقای برنامه‌های ضدفساد در این منطقه بوده است. کشورهای شرکت‌کننده در ACN طی سال‌های گذشته نسبت به معرفی و ایجاد تحول در سیستم‌های اظهار دارایی‌های^۴ خود اقدام نموده و مستمراً برای اطمینان از اثربخشی این سیستم‌ها، با چالش‌های مربوطه برخورد کرده‌اند.

1- Organization for Economic Co-operation and Development

2- Multidisciplinary Approach

3- The Anti-Corruption Network for Eastern Europe and Central Asia

4- Asset Declarations Systems

برنامه «حمایت از بهبود حکمرانی و مدیریت»^۱ (SIGMA) نیز یکی از ابتکارات OECD و اتحادیه اروپا^۲ است که اساساً توسط اتحادیه اروپا تأمین مالی می‌گردد. برنامه «حمایت از بهبود حکمرانی و مدیریت»، کمک‌های وسیعی را در زمینه حکمرانی بخش عمومی و مدیریت مشتمل بر صداقت در بخش عمومی را فراهم می‌آورد. این برنامه در حال حاضر با کشورهای داوطلب از اتحادیه اروپا، کشورهای که امکان بالقوه‌ی عضویت در اتحادیه را دارا می‌باشند و کشورهای شریک و همسایه اروپا به همکاری می‌پردازد. این گزارش به صورت مشترک به وسیله ACN و SIGMA تهیه گردیده است. در این گزارش، تحلیلی ساختاریافته از اقدامات صورت گرفته در زمینه «اظهار داریی‌ها» در اروپای شرقی و آسیای مرکزی و برخی از کشورهای عضو OECD در اروپای غربی و آمریکای شمالی ارائه گردیده است. پیشنهادهای این گزارش برای دولت‌ها و سازمان‌های بین‌المللی که در زمینه توسعه، تحول و ارزیابی سیستم‌های اظهار داریی‌ها در سطح کشوری فعال می‌باشند، مفید خواهد بود.

اهداف مطالعه

شمار زیادی از کشورهای سراسر جهان به منظور پیشگیری از فساد یا مبارزه با آن سیستم‌های اعلام داریی مسئولان دولتی را به کار گرفته‌اند. بسیاری بر این باورند که ممکن است اعلام داریی‌ها در زمینه پیشگیری و مبارزه با فساد، ابزاری قدرتمند باشد. این گزارش تأثیر این نوع سیستم‌ها بر میزان واقعی فساد به درستی شناخته شده نیست. هدف این مطالعه داریی‌ها، تصویر واضح‌تر از طریق تحلیل شیوه‌های موجود در زمینه اعلام داریی‌های مسئولان دولتی در کشورهای سوسیالیستی سابق اروپای شرقی و آسیای مرکزی و برخی کشورهای عضو OECD در اروپای غربی و آمریکای شمالی است.

این بررسی از پیشنهادهای سیاست‌گذاری برای دولت‌ها در سطوح ملی و سازمان‌های بین‌المللی

1- Support for Improvement in Governance and Management

2- European Union

درگیر در زمینه توسعه و اصلاح و ارزیابی این سیستم‌ها در سطح کشوری آغاز می‌شود. تحلیلی که پیرو مطالعات موردی پایانی این گزارش ارائه شده است مبنایی برای این توصیه‌ها می‌باشند. در این مطالعه عناصر اصلی این سیستم‌ها و نیز پیشینه‌ی تاریخی و اهدافی که دولت‌ها را به تأسیس این سیستم‌ها واداشته است بررسی شده‌اند. در این تحلیل همچنین به بررسی چارچوب‌های قانونی سیستم‌های اعلام دارایی‌ها و همچنین ترتیبات سازمانی برای مدیریت آن‌ها پرداخته می‌شود. علاوه بر این، در تحقیق حاضر، مقوله‌هایی از جمله دسته‌بندی مسئولان دولتی و افراد مرتبطی که ملزم می‌شوند تا رای خود را اعلام کنند و همچنین اطلاعات خاصی که در این روند بدان نیاز است، مورد بررسی قرار گرفته است. در این بررسی به رویه‌های پردازش و راستی‌آزمایی اطلاعات اعلام شده و ضمانت‌های حرا برای نقض مقررات توجه گردیده و علاوه بر این، رویکردهای متعدد در مورد افشای عمومی اطلاعات تدریج در اعلام دارایی‌ها نیز مورد بررسی قرار گرفته است. همچنین مسایلی از جمله کارآمدی هزینه‌ی ثبت برای اعلام دارایی‌ها و فایده‌ی کلی آن‌ها نیز مورد بررسی قرار می‌گیرد. چهار مطالعه‌ی موردی در اسبانی، لیتوانی، رومانی، اسپانیا و اوکراین و همچنین مثال‌های بسیاری از سایر کشورها و مراجع در مورد کشورها در این تحقیق ارائه شده است.

روش‌شناسی پژوهش

این مطالعه بر کشورها در اروپای شرقی و آسیای مرکزی متمرکز است. این حال برای تحلیل تجارب این کشورها در بستر گسترده‌تر بین‌المللی و شناسایی روندها و آرایه‌ی توصیه‌هایی که از نظر جهانی مناسب است، اطلاعات موجود در مورد سایر کشورها و مناطق (مطابق آرایه در بالا قید شد) از جمله کشورهای عضو OECD در اروپای غربی و آمریکای شمالی نیز مورد بررسی قرار گرفته است. حیطه‌ی بررسی گسترده است و ارجاع به مناطق خاص جغرافیایی یا گروه‌های خاصی از کشورها به هیچ‌عنوان به منزله حمایت از یک عقیده سیاسی خاص نیست.

این بررسی بر مبنای دو گونه‌ی عمده از منابع اطلاعاتی انجام شده است: جمع‌آوری داده‌های اولیه از کشورهای اروپای شرقی و آسیای مرکزی و مرور پیشینه‌ی پژوهشی موجود در این خصوص.

برای جمع‌آوری داده‌های کشوری، دبیر ACN به همراه SIGMA پرسشنامه‌ای را طراحی و از مسئولان نهادهای دولتی (کشورهای مورد بررسی) که مسئول اعلام داری‌ها بودند تقاضا کردند تا این پرسشنامه را تکمیل کنند. این پرسشنامه مواردی از جمله اهداف سیستم‌های اعلام داری‌ها و مبانی قانونی آن‌ها و همچنین استقرار ترتیبات سازمانی، مسئولان تحت پوشش، انواع اطلاعاتی که باید اعلام شوند، روال اعلام داری‌ها، نحوه تأیید اعلام داری‌های صورت پذیرفته، ضمانت‌های اجرایی برای نقض مقررات، دسترسی عمومی به اطلاعات داری‌های اعلام شده و ارزیابی سیستم اعلام داری‌ها را پوشش داده است. این پرسشنامه توسط بیست کشور شامل کشورهای آلبانی، آذربایجان، بلاروس، بوسن و هرزگوین، بلغارستان، کرواسی، استونی، گرجستان، قزاقستان، کوزوو، قرقیزستان، لاتویا، لیتوانی، جمهوری یوگسلاوی (مقدونیه سابق)، مونته‌نگرو، رومانی، اسلونی، اسپانیا، تاجیکستان و اوکراین تکمیل شد. هدف این بوده است که تحلیل‌ها و جداولی که سیستم‌های متعددی را مقایسه می‌کنند، هر ۲۰ کشور پوشش دهند اما این امر در تمام موارد امکان‌پذیر نبود زیرا داده‌های از نظر کامل بودن و دقت به سرور همگبری متغیر بودند. داده‌های ارایه شده در جداول براساس پاسخ‌های پرسشنامه‌ها توسط نویسندگان گردآوری شده است. علاوه بر این داده‌های موجود برای سایر کشورها و مناطق نیز برای مقایسه به داده‌های بلاروس اضافه گردیده است.

پیشینه‌ی پژوهشی از کتاب‌ها، بررسی‌های مقایسه‌ای و ارزیابی‌های سیستم‌های ملی انجام شده توسط سازمان‌های بین‌المللی به‌ویژه OECD، شورای گروه دولت‌های اروپایی علیه فساد (GRECO)^۱ و بانک جهانی تشکیل شده است. علاوه بر این، منابع آنلاین بین‌المللی و همچنین متون حقوقی برخی کشورهای خاص نیز مورد بررسی قرار گرفتند.

در این بررسی از تبادل نظرهای انجام شده در دو سمینار تخصصی زیر نیز استفاده شده است: سمینار برگزار شده توسط OECD و OSCE^۲ در بلگراد صربستان، در ۱۵-۱۶ اکتبر ۲۰۰۹ و دیگری سمینار برگزار شده توسط OECD، در ۳۰ مارس ۲۰۱۰، در شهر پاریس در کشور فرانسه، کشورها و

1- the Council of Europe's Group of States against Corruption

2- Organization for Security and Co-operation in Europe

کارشناسانی که در این پروژه شرکت داشتند نیز، نقطه نظرات خود را در مورد پیش‌نویس نهایی این مطالعه در خصوص اعلام دارایی‌ها، آرایه دادند. برای هماهنگ کردن این تحقیق با پژوهشی که بیشتر در رابطه با اعلام دارایی‌ها توسط بانک جهانی در چارچوب طرح اولیه «بازگرداندن دارایی‌های به غارت رفته» (StAR)^۱ انجام شده، تلاش‌های ویژه‌ای صورت پذیرفته است.

اطلاعات مندرج در این بررسی تنها به سطح ملی اشاره دارد مگر خلاف آن بیان شود؛ تمهیدات و روش‌های متفاوت دیگری نیز ممکن است در سطوح محلی به کار گرفته شود. در این گزارش ارجاع به منابع مختلف، در صورت امکان با لینک‌های اینترنتی کامل گردیده است. در ضمن تمامی لینک‌ها در پاورقی‌ها تا تاریخ نوامبر ۲۰۰۹ عمل می‌کردند مگر خلاف آن عنوان شده باشد.